Teslim Olabilir misin?

Serap Meriç

Sınırları zorlamak, zorluklara meydan okumak, vazgeçmeden çalışmak, araştırmak, öğrenmek ve keşfetmenin coşkusuyla havalara uçmak. Aydın Teker'le sürdürmekte olduğum yirmi dört senelik dans yolculuğumda bu duyguları paylaşmadan geçirdiğim bir çalışma olmadı. Olabileceğini de sanmıyorum.

Aydın Teker'in işlerini seyredenler ya da onunla çalışmış olanlar bilirler ki, işleri izlemek veya çalışmak için, onunla aynı sabrı göstermek ve farklı bakış açılarını algılamak için kolaycılığı feda edebilmek gerekir.

Aydın Teker'in çalışma yöntemleri, fiziksel sınırları zorlayan ve sinir sistemine dokunan türden araştırmalar içerdiğinden (tepetaklak asılı durmak, yüksek topukların veya topuksuz ayakkabıların üzerinde ve altında eğilip bükülmek, bir rulonun içine sıkıştırılmak ve daha niceleri), ve yanında getirdiği sorularla da daha fazla sorun yarattığından, karşısında bulunan dansçı olarak, eğer aynı merakı ve coşkuyu paylaşmıyorsanız yapabilecekleriniz pek fazla bir şey yoktur, sadece acı çekersiniz… Genellikle, ne olacağını merak etmek öylesine baskındır ki aslında, bu baskı acı veren durumu kolaylaştırmamızın ve yol bulmamızın sebebidir. Bu yol öncelikle zaman ve sabır oldu benim için… Bedene zaman vermek ve çıkacak malzeme için sabretmek.

Çalıştığımız en son proje aKabı oldu… Kulise gelen seyircilerden, "İnsan gibi değil uzaylı gibisiniz", "İçim fena oldu bakamadım", "Buna nasıl dayanıyorsunuz acımıyor mu?" vb. şaşkınlık ifade eden türden cümleler duyuyordum… Ama aslında ne uzaylıyız ne kendimize fena bir şey yapıyoruz ne de dayanılmaz şeyler yaşıyoruz… Sadece 3 yıllık emek ve sabırdan sonra bir ara kendiliğinden oluverdi her şey diyebilirim… Fizik/beden değişmeye başlayınca kimya değişip hormonlar tetiklendiği zaman zihin de değişiyor; doğrudur provalardan çıktığımda kendimi uzaylı gibi hissetmeme neden olacak zihin halleri içinde İstiklal Caddesi'nden Taksim'e sanki bedenim yokmuşçasına yürüdüğümü, yürümekte olduğumu bildiğim ama daha çok yüzdüğümü hissettiğim anlar oldu… Acının içinden geçip ötesine çıktığınızda geriye kalan bu kimyası değişmiş zihin beden halinin tadını doya doya çıkarabilirsiniz… Ben acıdan zevk almanın bir yol, acıyı dönüştürebilmenin başka bir yol olduğunu düşünüyorum. Sınır dediğiniz yerin, "yok artık bu kadarını yapamayacağım" noktasının daha başlangıç olduğunu fark ettiğinizde asıl şaşkınlığı yaşıyorsunuz, daha önce neden olmamıştı?

Dayanılması gereken bir sınır da yoktur çalışma ortamında. Ortam hazır, sorular sorulmuş, sınırlar belirlenmiş ve çözüm için gerisini bedene ve zamana teslim eden bir Aydın Teker görürsün karşında. Bana, "teslim olabileceksen çalışalım bugün" dediğinde bunu kendime doğru bir teslimiyet olarak algılamıyorum. "sadece anın içinde kalmayı sürdürüp, kendine acımayıp sabırla arayabileceksen ve kendin olmaya soyunabileceksen" şeklinde algılamak benim işimi kolaylaştıran yol oldu.

Aydın Teker'in son zamanlardaki diğer bir işine baktığımda, Yoğunluk (Density)… En azıyla daha ötesinde ne olacak merakı, sabır ve derin bir detaycılıkla iğneyle kuyu kazışı, bedeni parçalayıp ve zamanını genişletip durdurması, ilk anda algılanan şeyin bir an sonra başka, çok daha uzun bir zaman sonra bambaşka algılanabileceğine dair göndermeleri iyice belirginleşiyor. Sonuçta işin kendisini, seyircisinden de aynı sabır ve merakı bekleyen bir iş olarak yaratıyor.

Kısacası, çalışmak da kolay değildir seyretmek de Aydın Teker'in işlerini, ama aslında zor da değildir. Eğer sabrınız varsa fazlasıyla zaman tanıyacaktır size. Siz arayıp durabilirsiniz; o da günlerce bekler çabanıza gösterdiği saygıyla, kendiniz olabilin diye, arayışınızı yönlendirir. Eğer yapmakta zorlandığınız bir durum içindeyseniz ama gayretliyseniz ve kendisi de bunu yapabileceğinize inanmışsa, alfabenin en başına geri dönüp aylarca tek bir ayak parmağınızın değişimi ve gelişimi için yöntemler geliştirebilir… Ve bir gün bir çığlık duyarsanız, o aradığını bulmuş demektir. Bense bu anlarda içimden başka bir çığlık atıyor olurum genellikle: "Bunu yapabildiğime inanamıyorum".

Dansçı için, çalıştığı koreografın hareketin mekaniği ve işleyişi hakkında bilgi ve deneyime sahip olması, çalıştığı bedenin fiziksel ve ruhsal durumuna karşı duyarlılığı, bu bedenden çıkacak formu veya anlatımı kendi ısmarlamadan dansçı tarafından kendisine sunulana kadar sabırla bekleyebilmesi, sizi hayalindeki imge veya forma dönüştürmek yerine sizden çıkanlarla ilgileniyor olması, dansçının fiziksel, ruhsal sağlığı ve gelişimi için olduğu kadar, kendi olma özgürlüğüne ve zenginliğine ulaşabilmesi için de önemli etkenler olduğunu düşünüyorum… Genel tabiriyle dansçının, koreografın sazı, fırçası, boyası, hamuru gibi malzeme olmasından öte, dansçının kendine has özelliklere sahip bir organizma ve kimlik olarak kendisinden olanı (eklektik olmayan) bulup/ayıklayıp geliştirebilen, malzeme üretebilen ve böylece yaratma sürecine katılabilen kişi olarak algılanması her koreografın tarzı olamayabiliyor.

Çok şanslıyım ki Teker, koreograflık aşkının yanı sıra kendini eğitmenliğe ve öğrendiklerini paylaşmaya adamış bir eğitmendir aynı zamanda. Ben, koreograf Aydın Teker ile eğitmen olan Aydın Teker arasında işe yaklaşım açısından bir fark göremiyorum: Yetinmemek, araştırmak, detaylara inmek ve yılmaz bir disiplin duygusu… Belki de aradaki fark, proje çalışmalarına derin bilgisi, kalbindeki coşkusu ve parlayan gözlerinin altındaki acaba ne olacak merakı ve bir de kuruyemiş paketi dışında getireceği pek bir şeyi olmadığıdır.

Öğrencilerindeki gelişmeyi gördüğü zamanki coşkusuyla bir proje çalışmasında onu heyecanlandıran imgeyi yakaladığı anki coşkusu aynı sanki… Dersleri için her zaman araştırırken ve "bugün çok acayip bir şey öğreneceğiz" derken gördüm onu: Bu, Newton Hareket Yasaları'nın bir bale dersinde işleri nasıl kolaylaştırdığı ya da hayalindeki bir huninin omurgayı hissettirmesindeki farklılığı görmesi olabilir… Eğer kemiklerle ilgili bir şey anlatılacaksa bir akşam önce onu köşe başındaki kasaptan kıkırdak veya kemik kesitleri ayıklarken bulabilirsiniz…

Yıllar içinde gittikçe derinleşerek gelişen, kinesiology ve hareket etmeye yönelik somatik çalışmalara ilgisi (yanlış hatırlamıyorsam bir süre Çapa Tıp Fakültesi'nde kadavra derslerine katıldı) sayesinde işlerinde daha fazla fiziksel sınırlarla haşır neşir olmaya başladı — kaldı ki, çalışmalarının böyle bir dayanağı olmasaydı, hiç şüphem yok şu anda onunla çalışmış kişiler olarak kırıkçı çıkıkçılarda dolaşıyor olurduk.

Özetle söylersem, dansla ve hareketle ilgili olup da, bir dönem dahi olsa Aydın Hoca'yla karşılaşmışsanız, öğrenci olarak gerçekten öğrenmeden dersten çıkamayacağınızı, provayı veya sahneyi gerçekten yaşamadan -mış gibi yaparak ayrılamayacağınızı bilirsiniz… Performans günü veya mezuniyet günü geldiğinde artık içiniz çok rahattır, ne yaptığınızı bildiğinizi biliyorsunuzdur… Zaten amaç, sonuçta başarılı olmak değil geçen süreçteki deneyimleriniz ve birlikte paylaştıklarınızdır…

Serap Meriç — Dansçı